

УДК 336.64

Вовк Б. - ст. гр. ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДІАГНОСТУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач Маркович І.Б.

Vovk B.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

DIAGNOSTICS AND FORECASTING FINANCIAL SECURITY ENTERPRISE

Supervisor: Markovych I.

Ключові слова: фінансова безпека, індикаторний підхід, банкрутство.

Keywords: financial security, indicator approach, bankruptcy.

У сучасних умовах інтеграції економіки України в світовий економічний простір та зростаючої фінансової нестабільності для ефективного управління підприємством виникає потреба у розробленні дієвих механізмів забезпечення відповідного рівня його фінансової безпеки. Неefективне управління економікою та незбалансованість основних макроекономічних показників зумовлюють нестачу фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання та призводять до постійного пошуку ними джерел фінансування, форм та методів використання обмежених за обсягом ресурсів [1, с. 205].

Фінансова безпека суб'єктів підприємництва є складовою частиною їх економічної безпеки. Під фінансовою безпекою підприємства розуміють такий фінансовий стан, якому характерні наступні риси: збалансованість та якість сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, які використовуються підприємством; стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз; здатність фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових ресурсів.

На сьогоднішній день основним підходом до оцінки фінансової безпеки підприємства є індикаторний підхід. Загалом усі індикатори фінансової безпеки підприємства можна поділити на такі групи:

1) показники рентабельності підприємства використовуються для оцінювання відносної ефективності діяльності підприємства;

2) показники ліквідності та платоспроможності – характеризують здатність підприємства перетворити свої активи в гроші для покриття усіх необхідних платежів у термін їх сплати;

3) показники фінансової стійкості визначають рівень залежності підприємства від кредиторів і інвесторів, та характеризують забезпеченість його потреб фінансовими ресурсами для ефективної діяльності [2, с. 48];

4) показники оцінки майнового стану підприємства – характеризують абсолютні та відносні зміни статей балансу за певний період діяльності підприємства, дають можливість відслідкувати тенденції їх зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства;

5) ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється у швидкості обороту його засобів і полягає у дослідженні рівнів та динаміки різноманітних фінансових коефіцієнтів оборотності.

Діагностика ймовірності банкрутства є найбільш наглядним індикатором, який характеризує фінансовий стан підприємства, та забезпечує відповідний рівень фінансової безпеки. Для діагностики ймовірності банкрутства використовують моделі:

1. П'ятифакторна модель Альтмана визначення індексу Z . Алгоритм її розрахунку наступний:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1X_5, \quad (1)$$

де Z – інтегральний показник загрози банкрутства; X_1 – власний оборотний капітал / активи підприємства; X_2 – нерозподілений прибуток / активи підприємства; X_3 – прибуток до виплати процентів і податків / сума активів; X_4 – вартість власного капіталу / позиковий капітал; X_5 – виручка від реалізації / сума активів.

Ймовірність банкрутства в п'яти факторній моделі Альтмана оцінюється залежно від значення Z -рахунку, обчисленого за реальними даними підприємства: до 1,8 – дуже висока; від 2,8 до 2,9 – можлива; від 1,81 до 2,7 – висока; понад 3,0 – дуже низька.

2. Модель Спрінгрейта побудована за допомогою покорокового дискримінантного аналізу на підставі дослідження впливу 19 фінансових показників. При побудуванні моделі використано чотири з них, які є найбільш значущими:

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2)$$

де A = робочий капітал / загальна вартість активів; B = прибуток до сплати податків та процентів / загальна вартість активів; C = прибуток до сплати податків / короткострокові зобов'язання; D = обсяг продажу / загальна вартість активів. Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

3. Аналіз ймовірності настання банкрутства для українських підприємств аналізують за допомогою моделі Терещенка О. Модель Терещенка має такий вигляд:

$$Z = 0,213X_1 + 2,208X_2 + 0,67X_3 + 1,13X_4 + 1,48X_5 + 0,515X_6 + 0,467X_7 - 2,599 \quad (3)$$

де X_1 – поточні активи / поточні зобов'язання; X_2 – власний капітал / валюта балансу; X_3 – чиста виручка від реалізації / валюта балансу; X_4 – сума чистого прибутку та амортизації / сума чистої виручки та інших операційних доходів; X_5 – сума чистого прибутку та амортизації / валюта балансу; X_6 – прибуток до оподаткування / чиста виручка від реалізації; X_7 – виручка від реалізації / середні залишки обігових коштів.

У разі, якщо Z -коефіцієнт менший за $-0,8$, діагностується фінансова криза, при його значенні більше $0,51$ фінансова стійкість.

Таким чином, запропоновані методики визначення рівня фінансової безпеки підприємства дозволить зробити комплексні висновки про рівень захищеності фінансових інтересів підприємства як в даний час, так і в майбутньому, та виявити резерви його підвищення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 386 с.
2. Ковальов Д. Економічна безпека підприємства / Д. Ковальов, Т. Сухорукова // Економіка України. – 2008. – № 10. – С. 48-53.